

Ενότητα 1^η

Η Ελένη και η καταστροφή της Τροίας

Α. Γραμματικά φαινόμενα

1. Ουσιαστικά της α' κλίσης που βρίσκονται στο κείμενο:

ἡ Ἑλένη (και στη δοτική ενικού: τῇ Ἑλένῃ)

(τὴν ἀλήθειαν) ἡ ἀλήθεια

(αἱ τιμωρίαι) ἡ τιμωρία

2. Ουσιαστικά και επίθετα β' κλίσης που βρίσκονται στο κείμενο:

(Ἰλίῳ) τό Ἴλιον,

(Ἀλεξάνδρῳ) ὁ Ἀλέξανδρος,

ὁ Πριάμος (και στη γενική ενικού: τοῦ Πριάμου)

(τοῖς τέκνοις) τό τέκνον

(τοῖς πρώτοις χρόνοις) ὁ πρώτος χρόνος

(Μενελάῳ) ὁ Μενέλαος

(οἱ ὑπήκοοι) ὁ ὑπήκοος

(τῶν κακῶν) τό κακόν

(τοῦ δαιμονίου) τό δαιμόνιον

(τοῖς ἀνθρώποις) ὁ ἄνθρωπος

(τῶν θεῶν) ὁ θεός

3. Ουσιαστικά και επίθετα γ' κλίσης που βρίσκονται στο κείμενο:

(τοῖς Ἑλλησιν) ὁ Ἕλλην

οἱ Τρῶες και στη γενική τῶν Τρώων (ὁ Τρώς -τοῦ Τρώος)

(ἐκόντος) ὁ ἐκών

(ἄκοντος) ὁ ἄκων

ὁ φρενοβλαβής

(τοῖς σώμασι) τό σῶμα

τῇ πόλει ἡ πόλις

τό καταφανές

(τῶν ἀδικημάτων) τό ἀδίκημα

Προσοχή στον τριτόκλιτο τύπο οἱ υἱεῖς που δίνεται αντί για τον τύπο οἱ υἱοί

4. Αξιόλογα βαρύτονα ρήματα της Α' συζυγίας στο κείμενο:

κινδυνεύω (κινδυνεύειν),

βούλομαι (ἐβούλοντο),

συμμίσγω (συμμίσγοιεν),

ἀπαλλάσσομαι (ἀπαλλαγεῖεν),

λέγω (λέγουσιν, δοτική πληθ. μετοχής ενεστώτα),

πιστεύω (ἐπίστευον),

παρασκευάζω (παρασκευάζοντος γενική ενικού της μετοχής ενεστώτα)

B

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ

Εἰ ἐν Ἰλίῳ Ἑλένη ἦν: Πρόταση δευτερεύουσα υποθετική-υπόθεση του υποθετικού λόγου.

ἀπέδοντο ἂν αὐτὴν τοῖς Ἑλλησιν οἱ Τρῶες: Πρόταση κύρια-απόδοση του υποθετικού λόγου.

Ο υποθετικός λόγος αποτελείται από την υποθετική πρόταση και την κύρια μαζί. Εδώ μας φανερώνει φεγονός αντίθετο προς το πραγματικό

Το ρήμα «ἀπέδοντο» (αόριστος β' του «ἀποδίδομαι») συντάσσεται με δύο αντικείμενα, το άμεσο σε αιτιατική (αὐτήν) και το έμμεσο σε δοτική (τοῖς Ἑλλησιν)

ἐν Ἰλίῳ: εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου. Συγκεκριμένα το ἐν με δοτική εκφράζει τη στάση σε τόπο.

ἐκόντος γε ἢ ἄκοντος Ἀλεξάνδρου: Τα δύο επίθετα που συνδέονται παρατακτικά μεταξύ τους λειτουργού σαν απόλυτες μετοχές σε γενική πτώση

Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαβῆς ἦν ὁ Πρίαμος : Το επίθετο φρενοβλαβῆς λειτουργεί ως κατηγορούμενο στο υποκείμενο (Πρίαμος) λόγω του συνδετικού ρήματος («Οὐκ ἦν»)

ὥστε τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις καὶ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβούλοντο: **η πρόταση είναι δευτερεύουσα συμπερασματική**

Το τελικό απαρέμφατο «κινδυνεύειν» λειτουργεί ως αντικείμενο από το ρήμα της πρότασης (ἐβούλοντο)

ὅπως Ἀλέξανδρος Ἑλένη συνοικῇ: η πρόταση είναι δευτερεύουσα τελική (-του σκοπού)

Εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις ταῦτα ἐγίγνωσκον: η πρόταση είναι δευτερεύουσα και θεωρείται εναντιωματική, αφού το περιεχόμενό της έρχεται σε αντίθεση με το περιεχόμενο της κύριας πρότασης (Πρίαμος ἀπέδωκεν ἂν αὐτὴν Μενελάῳ)

Αντίστοιχη εναντιωματική πρόταση είναι και η δευτερεύουσα: εἰ καὶ αὐτὸς(= Πρίαμος) Ἑλένη συνώκει.

ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρώων, μάλιστα δὲ οἱ αὐτοῦ (=Πριάμου) υἱεῖς, ἀπώλλυντο: η πρόταση είναι δευτερεύουσα αιτιολογική

ὁπότε συμμίσγοιεν τοῖς Ἑλλησιν: η πρόταση είναι δευτερεύουσα χρονική

ἵνα αὐτὸς καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ ἀπαλλαγεῖεν τῶν παρόντων κακῶν: η πρόταση είναι δευτερεύουσα τελική (=του σκοπού)

Ἀλλ' οὐ γὰρ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι οὐδὲ λέγουσιν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες, τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος: Οι δυο αυτές κύριες προτάσεις συνδέονται παρατακτικά με το σύνδεσμο «οὐδὲ»

Το τελικό απαρέμφατο «ἀποδοῦναι» λειτουργεί ως αντικείμενο από το ρήμα «οὐκ εἶχον»

Η αιτιατική «Ἑλένην» λειτουργεί ως αντικείμενο στο απαρέμφατο «ἀποδοῦναι».

Μια άλλη όμως εκδοχή που ταιριάζει πιο πολύ στη νεοελληνική απόδοση του κειμένου, μπορεί να θεωρήσουμε τη λέξη αυτή ως αντικείμενο στο ρήμα «οὐκ εἶχον». Στην περίπτωση αυτή το «ἀποδοῦναι» θεωρείται απλώς ως απαρέμφατο που δείχνει ένα αποτέλεσμα

τοῦ δαιμονίου: υποκείμενο της απόλυτης αιτιολογικής μετοχής
«παρασκευάζοντος»

ὥς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι: η πρόταση είναι δευτερεύουσα και
θεωρείται αναφορική-τροπική(=ὅπως ἐγὼ νομίζω)

ὅπως πανωλεθρία ἀπολόμενοι (οἱ Τρῶες) καταφανὲς τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις
ποιήσωσι (οἱ θεοί): η πρόταση είναι δευτερεύουσα τελική(= του σκοπού.

τοῦτο: ἄμεσο αντικείμενο από το ρήμα «ποιήσωσι»

καταφανὲς: η αιτιατική λειτουργεί ως κατηγορούμενο στο παραπάνω ἄμεσο
αντικείμενο

τοῖς ἀνθρώποις: ἔμμεσο αντικείμενο από το ρήμα «ποιήσωσι»

ὥς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλοι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν.

η πρόταση είναι δευτερεύουσα ειδική και λειτουργεί ως επεξήγηση της
λέξης «τοῦτο» της κύριας πρότασης που προηγείται. Όταν μια ειδική
πρόταση εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο «ὥς», τότε δηλώνει
υποκειμενική άποψη του ομιλητή.